

Takács Edvárd

Kedves Tájépítészek,

Amikor tavaly itt álltam, azt hittem, életem első és utolsó ilyen kalandjában veszek részt a számomra idegen terepen. Az idej felkérést követően szorongva kezdtem tanulmányozni a jelölteket, latolgattam, hogy laikusként kinek az esélyeit rontanám legkevésbé. Elég egyértelműen egy emberre esett a választásom, és megkönnyebbültem, amikor Attila azzal hívott fel, hogy a habitusom alapján - amit nem tudom, hogy lőtt be ilyen pontosan - őt szánta nekem.

A háttérbeszélgetések során az is kiderült, hogy tényleg számtalan ponton találkoztam már vele anélkül, hogy tudtam volna. Csodáltam a mesebeli fűzépítményeket az Edelényi Kastélyban, a faragott játszótereket, ahol a gyerekeimet legeltettem, ezer éve vágyom a mosonmagyaróvári Futura magtárba, és vannak közös, szeretett ismerőseink is, elsősorban maga a természet, amiért valószínűleg ugyanolyan mélyen rajongunk. A Kőbánya-felső vasútállomás restijében, ahol végül sikerült a találkát összehoznunk, elismeréssel és némi irigységgel állapítottam meg, hogy itt egy ember, aki úgy él, ahogy gondolkodik, akinek nem heti egyszeri luxus a természettel összhangban létezni, és aki a tehetségét és energiáját különféle módokon annak szenteli, hogy másokat is segítsen ezt az alapvetően fontos élményt megélni.

Takács Edvárd a hazai tájépítészetnek egyedi szereplője, de nem külön, hanem különleges. Én maximálisan azonosulni tudok a szemléletével, sőt, azt gondolom, hogy ez az egyetlen szemlélet, amivel a világot meg lehet gyógyítani – mert ahogy ő, úgy én is az gondolom, hogy meg lehet. A tájépítészet műfaja eleve magában hordozza ennek a lehetőségét, mégis, sokszor a megvalósult munkák az építészethez hasonlóan inkább műalkotások, ahol a használó, az ember már csak nagyon áttételesen van jelen. Edvárd viszont egy olyan területet választott – nyilván habitusával, határon túli származásával, a szülőhelye, Szabadka, illetve Palics szabadabb, természetesebb légkörével, a kétféle kultúrában nevelkedett ember nyitottságával összhangban –, ahol a humán szempont nagyon közvetlenül van jelen.

A délszláv háború kitörésekor kezdte Budapesten az egyetemet, és nagyon hamar dolgozni is kezdett a Pagony irodában. A Pagony elég pontosan körülírt szemléletet képviselt, azokat az emberi természet és kultúra mélyén rejtőző ösképeket hívta segítségül, amit az építészetben a Makovecz nevével fémjelzett organikusok, de sosem vált ideológiailag olyan merevvé, mint az említett építészeti irányzat. Számtalan jóbarátom, egykori évfolyamtársam van az ő-organikusok között, és az életútjukat, sőt, most már a gyerekeik életútját követve nyilvánvaló, hogy nem annyira egyszerű a mai világban ez a természettel összhangban létezés, mert a kapocs nem véletlenül, és nem a gonosz erők ármánya folytán lazult meg.

Edvárd szerteágazó szakmai tevékenysége viszont arról szól, hogy az egységet, ember és természet, ember és közösség, végső soron ember és ember kapcsolatát helyreállítsa. Erről szóltak a hallgatói évek alatt az erdélyi fürdőépítő kalákák, amelynek lebonyolításában a Pagonyban Herczeg Ágnesnek volt segítségére, akit mestereként tisztel, és akinek irodájában egyetem után kilenc évig dolgozott. Erről szólnak a tablókön látható klasszikus kerttervezési, tájtervezési munkái, amelyek mindig a helyhez kötődnek, egyfajta identitást hordoznak, és erről szól a fából készült egyedi játszóterek tervezése és kivitelezése is, amiket a kapolcsi Ilona-malom Műhellyel együtt hoz létre. Ezeket szerintem minden kisgyerekes szülő ismeri: a ceruzás játszót a Gellérthegyen, az állatkerti játszótér, a Budakeszi Vadaspark játszótérét, vagy a Bóbita játszótérét. Aki pedig nem a kisgyerekes halmazhoz tartozik, annak érdemes holnap elmenni a Fugába, ahol játszótérépítészeti kiállítás nyílik, május 24-én pedig egy egész konferenciát szentelnek a témának, aminek Edvárd az egyik motorja és előadója. Úgy általában motorja nagyon sok olyan folyamatnak, ami a tájépítészet nagy halmazán belül periférikusnak tűnik, pedig fontos üzenetet hordoz. A játszóterek nem csak szívet melengetően kedves, színes világot álmodnak a gyerekek köré természetes anyagokból, de mindig van tematikájuk, mesékhez, a konkrét helyhez, sokszor nemzeti parkok élővilágához kapcsolódnak.

Ugyanígy üzenethordozó a fűzépítészet is, aminek Takács Edvárd a hazai guruja. A fűzfából épített, formájukkal és anyagukkal szemet és lelket simogató objektumok egyúttal tanítanak is: először is türelemre, hogy kihajtsanak. Aztán figyelemmel kell kísérni őket, gondoskodni kell róluk, felelősséggel kell viseltetni irántuk. A megbízó nem tárgyat kap, hanem társat, ez az élő anyag tanítása. A fűzépítészet azonban nem csak vidám barkácsolás, komoly szakmai kutatás áll mögötte, aminek az eredménye egy képes gyűjtemény, amiben Edvárd a fűz sokoldalúságát a háztartástól a koporsóig végigkíséri.

Emellett a hagyományos értelemben is tanít, a marosvásárhelyi Sapientia egyetem tájépítész szakán harmad és negyedéveseknek tart játszótér-tervezési kurzusokat, adminisztratív okokból fedőnév alatt. Mivel nincs központilag előírt tanmenet, mindent belesűrit, amit fontosnak gondol átadni ahhoz, hogy egy fiatal ember messzebbre jusson ennek a gyógyító szakmának a művelésében. Maketteznek, népmeséket és kortárs meséket dolgoznak fel és alakítanak játszható terekké, és mindenekelőtt sokat rajzolnak. Edvárd ugyanis, bár erősen kötődik a természetes élethez, nem a civilizációt megtagadó remete, sőt, rajzfilm-mániás, annak idején a MOMÉra is jelentkezett. Világ életében rajzolt, kézzel rajzol ma is, ha kell, és ezek a javítás nélkül, tudatos vonalvezetéssel előállított skiccek többet mondanak el a megformált tájban rejlő gondolatokról, mint a pedáns műszaki ábrázolás. Az utóbbi időben grafikai munkákat is csinál, kézzel rajzol címkéket saját termékeikhez – a kertjükben termett gyógynövényekhez - illetve felkérésre másoknak is.

Nagyon kevés a hét perc felsorolni mindazt, aminek motorja és katalizátora, de talán nem is lényeges. A lényeg, hogy legjobban a csapatmunkát élvezi. Azt, ahogy, mint a fűzfavesszőket, embert a természettel, embert a hellyel, embert az emberrel összefűzi. Saját elmondása szerint azt érzi a legnagyobb sikernek, amikor az egy helyben lakó, de egymást addig nem ismerő emberek a közös munka során először fognak kezét, és megérik, hogy együtt erősebbek tudnak lenni.

Lehetne gondolni, hogy micsoda mázlista, aki egész életében azt csinálhatja, amit szeret, játékszereket fabrikál, ott él, ahol szeretne, azok veszik körül, akikkel dolga van, és még másoknak is ad azzal, hogy a szakmáját műveli. De ez csak a látszat, a nagy adag életszereteten kívül, ami nyilván alkati adottság, nagyon kemény munka, és gondolati következetesség, meg kevés alvás árán lehet csak mindezt megteremteni. A magam részéről el nem tudom képzelni, hogy fér bele 24 órába mindez, öt gyerekekkel megspékelve.

Mielőtt azonban szentté avatnám, inkább feltételezem, hogy a közösség iránti elkötelezettségen túl nagyon erős alkotói ambíció is kell a megszülető gondolatok megvalósítására, amit az is bizonyít, hogy vállalta ezt a megmérettetést.

Tavaly azzal zártam a mondókámat, hogy nem tudok az alanyomnál méltóbbat elképzelni a díjra. Akkor könnyű dolgom volt, egyértelmű volt a helyzet. Most almát hasonlítunk össze a körtével, inkább azt mondom, én személy szerint ajándékot kaptam azzal, hogy megismerhettem, inspirációt ahhoz, hogy nagyobb erővel munkálkodjam a saját elképzeléseim megvalósításán, és nagyon örülnék, ha a díj hozzá kerülne, mert ezzel olyan üzenetet ismerne el a szakma, ami többnyire árnyékban marad.